

**KONVERSIV TALQIN VA ANTONOMIK TALQINNING TARIFI,
FARQLOVCHI XUSUSIYATLARI, TARJIMA JARAYONIDAGI O'RNI**

Zubayda Jumabayeva Toxirjon qizi

*Samarqand davlat chet chet tillari instituti
Sinxron tarjima yo'nalishi 2-kurs magistranti*

Annotatsiya: Ushbu maqola konversiv talqin va antonomik talqinni ta'rifi va ularning tarjima jarayonidagi muhimligi va farqlari haqida. Konversiv talqinning muhimlik jihatlari turli xil misollar bilan yoritiladi. Maqolada konversiv talqinning turli olimlar tomonidan berilgan tariflari ham keltirilib o'tilgan. Asosiy konversiv talqinning antonomik talqin bilan o'xshash va farqlovchi tomonlarini ifodalanganligidadir.

Kalit so'zlar: konversiv talqin, antonomik tarjima, konsepsiya, qarama-qarshi so'zlar, kontekstli variantlar, tematik rol, morfologik, leksik, sintaktik, rHEME, predikat, pragmatika darajasi, asliyat matni, tarjima matni.

KIRISH

Konversiya talqini tarjimaning muhim jihati bo'lib, u xabarni bir shakldan boshqasiga o'tkazishni o'z ichiga oladi. Ushbu jarayon asliyat matnining mo'ljallangan ma'nosini tarjima tilida aniq etkazilishini ta'minlash uchun juda muhimdir. Ushbu maqolada biz konversiya talqini tushunchasini va uning tarjima jarayonidagi ahamiyatini o'rganamiz. Konversiv talqini bir xil ma'noni saqlab, xabarni bir shakldan boshqasiga o'tkazish jarayonini anglatadi. Ushbu jarayon bir xil tarkib va mo'ljallangan ma'noni saqlab, xabar shaklini o'zgartirishni o'z ichiga oladi. Konversiv talqin qilish matni nutqqa, nutqni matnga aylantirish yoki matnning bir turini boshqasiga o'tkazishni o'z ichiga olishi mumkin (masalan, texnik qo'llanmani foydalanuvchilar uchun qulay qo'llanmaga aylantirish).

Tarjimada konversiv talqinning ahamiyati

1. Aniqlik: tarjimada konversiv talqini muhim ahamiyatga ega, chunki u tarjima qilingan matnning aniqligini ta'minlashga yordam beradi. Xabarni bir shakldan ikkinchisiga o'tkazish orqali tarjimonlar dastlabki matndagi har qanday xato yoki nomuvofiqliklarni aniqlashlari va mo'ljallangan ma'no maqsadli tilda aniq etkazilishini ta'minlash uchun tuzatishlar kiritishlari mumkin.

2. Oydinlik: konversiv talqin qilish tarjimada ham muhimdir, chunki u tarjima qilingan matnning ravshanligini ta'minlashga yordam beradi. Xabarni bir shakldan ikkinchisiga o'tkazish orqali tarjimonlar dastlabki matndagi har qanday tushunarsiz yoki noaniq iboralarni aniqlab olishlari va xabarning tarjimai tilda aniqroq va aniqroq versiyasini taqdim etishlari mumkin.

3. Madaniy moslashuv: tarjimada konversiv talqin qilish juda muhim, chunki u xabarni madaniy moslashtirishga imkon beradi. Turli tillar va madaniyatlar turli xil lingvistik va madaniy me'yorlarga ega va konversiv talqin xabarning maqsadli ma'nosini yo'qotmasdan, tarjimai til va madaniyatga moslashishini ta'minlashga yordam beradi.

4. Maqsadli auditoriya: tarjimada konversiv talqin qilish muhim ahamiyatga ega, chunki u xabarni maqsadli auditoriyaga moslashtirishga imkon beradi. Xabarni bir shakldan ikkinchisiga o'tkazish orqali tarjimonlar xabarning yoshi, jinsi, ma'lumot darajasi va boshqa omillarni hisobga olgan holda maqsadli auditoriya uchun mos va samarali bo'lishini ta'minlashlari mumkin.

Tarjimada konversiv talqiniga misollar

1. Matndan nutqqa: konversiv talqin ko'pincha yozma matnlarni nutqqa tarjima qilishda qo'llaniladi. Bu, ayniqsa, og'zaki so'z asosiy aloqa vositasi bo'lgan filmlar, videolar va taqdimotlar kabi audiovizual tarkibni tarjima qilish uchun juda muhimdir. Matnni nutqqa aylantirish orqali tarjimonlar talaffuz va intonatsiyaning qiyinchiliklarini hisobga olgan holda xabarning tarjima tilda aniq etkazilishini ta'minlashi mumkin.

2. Nutqni matnga: konversiv talqini og'zaki tilni yozma matnga tarjima qilishda ham qo'llaniladi. Bu, ayniqsa, nutq so'zlari, ma'ruzalar va intervyularni tarjima qilish uchun juda muhimdir, bu erda og'zaki so'z tarqatish yoki nashr etish uchun yozma shaklga ko'chiriladi. Nutqni matnga aylantirish orqali tarjimonlar grammatika, sintaksis va lug'atning qiyinchiliklarini hisobga olgan holda xabarning tarjima tilida aniq etkazilishini ta'minlashi mumkin.

3. Texnik tarjima: konversiv talqini ko'pincha foydalanuvchi qo'llanmalari, patentlar va ilmiy ishlar kabi texnik hujjatlarni tarjima qilishda qo'llaniladi. Bunday hollarda, asliyat matnda ishlatiladigan texnik til bir xil ma'noni saqlab, tarjima tilda yanada qulayroq shaklga aylantirilishi kerak. Bu texnik jargon va ixtisoslashtirilgan terminologiyani yanada tanish va tushunarli tilga aylantirishni o'z ichiga oladi.

Konversiv talqin tarjima jarayonining muhim jihati bo'lib, u bir xil ma'noni saqlab, xabarni bir shakldan ikkinchisiga o'tkazishni o'z ichiga oladi. Ushbu jarayon tarjima qilingan xabarning aniqligi, ravshanligi, madaniy moslashuvi va maqsadini ta'minlash uchun muhimdir. Konversiv talqin qilish usullaridan foydalangan holda tarjimonlar asliyat va tarjima tillar o'rtasidagi lingvistik va madaniy farqlarni hisobga olgan holda xabarning tarjima tilda samarali etkazilishini ta'minlashi mumkin.

Antonimiya odamlardan uni aniqlash yoki antonimlarga misollar keltirish so'ralganda muammo tug'dirmaydi. Misol uchun, tillarni o'qitish va amaliy tilshunoslikning Longman lug'ati (2002) ichida antonimlar ma'nosi boshqa so'zlarga qarama-qarshi bo'lgan so'zlar sifatida aniqlanadi, masalan: o'lik va tirik yoki katta va kichik. Lug'at shuningdek, ba'zi tilshunoslar antonim atamasini faqat gradatsiya

qilinadigan juftlarni, ya'ni katta va kichik kabi juftlarni anglatish uchun ishlatishini ta'kidlaydilar o'lik va tirik to'ldiruvchi sifatida qaraladi (yoki yozib bo'lmaydigan antonimlar). Konversivlar lug'atda umuman tilga olinmagan, garchi tilshunoslikda kontseptsiya Lyons tomonidan 1963 yildayoq kiritilgan va 1968 va 1977 yillardagi asarlarida yanada rivojlangan. Uning g'oyalari Apresjan (1974/1995), Kastovskiy (1981), Kruz (1986) tomonidan qabul qilingan, Murphy (2003) va boshqa ko'plab tilshunoslar, bu toifani o'z-o'zidan ajratib, ularning semantik, sintaktik va pragmatik xususiyatlari asosida antonimlar va konversivlar o'rtasida farq qilishadi. Antonimlar va konversivlarning bir xil tartibdagi toifalar sifatida ko'rib chiqilishining sababi ularning semantikasida, ikkalasi ham ikki tomonlama qarama-qarshiliklar qiling, a'zolarida qarama-qarshilikning o'ziga xos xususiyati mavjud (Palmer 1982; Cruse 1986). Ko'rinib turibdiki, bu erda ularning o'xshashligi tugaydi, chunki sintaksis va pragmatika darajasida aytaylik antonimlar va konversivlar antonimlar va sinonimlardan ko'proq farq qiladi. Avvalo shuni ta'kidlash kerakki, antonimiyaga zid bo'lgan juft so'zlarning teskari xususiyatlari, faqat sintaktik darajada aniqdir. Misol uchun, Haspelmath (2002, p. 210) fe'llar like va please, va rob va steal, taxminan sinonimdir va ularning turli sintaktik xatti-harakatlarini oldindan aytib bo'lmaydi ularning ma'nosi, ya'ni paradigmatic jihatdan sinonim bo'lib, ular aksincha bog'liq jummalarni ishlab chiqaradi, qarang:

1a. Menga bu qo'shiq yoqadi b. bu qo'shiq menga yoqadi;

2a. Baba mening velosipedimni mendan o'g'irladi b. Baba meni velosipedimni o'g'irladi. (Haspelmath 2002, 210). Buning ma'nosi shundaki, konversivlik va qarama-qarshilik toifalari bir-biriga to'g'ri kelsa-da, yuqoridagi misollar bir-biriga to'g'ri kelmaydi. Shuning uchun sof semantik toifalarni aniqlash uchun ishlatiladigan mezonlar konversivlar bilan ishlashda yetarli emas. Pragmatik darajada antonimlar va konversivlar o'rtasida yanada katta farqlar kuzatiladi. Konversivlar bir xil vaziyat tasvirlaydi, lekin uning turli ishtirokchilari nuqtai nazaridan, masalan.:

3a. John Billdan oldin b. Bill Johnga ergashadi;

4a. John mashinani Piterdan sotib oldi b. Piter mashinani Johnga sotdi. (Kastovskiy, 1981, 125-bet)

Ushbu vaziyat ishtirokchilarining tematik rollari (argumentlar) va ushbu argumentlarning sintaktik funksiyalari aksincha bog'liq jummalarda vaziyatning o'zi o'zgarmasa ham farq qiladi, antonimlar esa ikkitasini tasvirlaydi antonimik jummalarning bir emas, balki bir xil ishtirokchilari bir xil tematik rollarni bajaradilar, masalan.:

6. Ishchilar ko'prik qurmoqdalar;

7. Ishchilar ko'prikni buzmoqda.

Konversivlarning bir xil vaziyatni belgilashi, ularni kontekstli variantlar sifatida ko'rib chiqishga yoki foydalanishga imkon beradi. Antonimlar hamda sinonimiya

vositalari sinonimiya keng ma'noda so'zning boshqa so'zni almashtirish qobiliyati sifatida tushunilganda xuddi shu kontekstda jumlaning ma'nosiga ta'sir qilmasdan. Sinonim jummalarni quradigan antonimlarning bu paradoksi antonim bo'lgan kontekstlarda zararsizlantiriladi juftlik ijobiy va salbiy shakldan iborat. Shunday qilib, ular qarama-qarshilik tushunchalari sifatida o'zaro bog'liqdir, ammo ular sinonim sifatida ham bog'liq. Masalan; misol uchun, ba'zi inkor qilingan (gradatsiya qilinmaydigan/chegaralangan) sifatlar quyidagicha talqin etiladi ularning antonimlarining sinonimlari (tirik emas o'lik yoki dushman teng do'stona emas) (qarang. Murphy 2003, p. 202). Ikkalasi ham antonimik tarjima va konvers tarjimasi ushbu sinonimiyaga asoslanadi. Antonimik tarjima tarjima rejimi sifatida tariflanadi, bunda manba matnidagi ijobiy (ijobiy) element mavjud maqsad matnidagi salbiy element tomonidan tarjima qilingan va aksincha, mazkur matndagi salbiy element original gapning ma'nosini o'zgartirmagan holda ko'zlangan matndagi ijobiy element yordamida tarjima qilingan. Bu so'zma-so'z tarjima emas, lekin tarjimon antonim tanlaganda va uni inkor elementi bilan birlashtirganda transformatsiy hodisasi sodir bo'ladi (masalan. yaxshi > yomon emas) (Chesterman, 1997, 102-bet; Luv, 2006, 65-bet).

Antonimik tarjimani kengroq va torroq ma'noda tushunish mumkin, ya'ni ushbu misollarini qamrab olishi mumkin:

(1) tarjimada AM-dagi elementni uning antonimik o'xshashi (salbiy yoki ijobiy) tomonidan oddiy almashtirish;

(2) ijobiy / salbiy qayta tiklash, tarjimon AM-dagi birliklarning tartibini o'zgartiradigan tarjima protsedurasi TM ning sintaktik yoki idiomatik cheklovlariga mos kelish uchun buyurtma; va

(3) inkor doirasining torayishi shu bilan asl salbiy jumla inkor elementini ko'chirish orqali tarjimada ijobiy gapgagi so'z iborasiga yoki elliptik jumlagga aylanadi (Proshina 2008). Antonimik atama tarjima bu uchala turlarni ham qamrab oladi. Aytilganlardan kelib chiqadiki, antonimik tarjima inkor bilan chambarchas bog'liq. Uchta asosiy inkor turlari mavjud:

Sintaktik (menimcha, u baxtli emas; uning hikoyasi menga yoqmaydi), morfologik(menimcha, u baxtsiz; men uning hikoyasini yoqtirmayman va leksik inkor (Menimcha u g'amgin; Men uni hikoyasidan nafratlanaman). Sintaktik namuna bu eng samarali, barcha sifatlar va fe'llarga xos.

Morfologik va leksin namuna ko'proq o'ziga xosdir, ba'zi fe'l va sifatlarga murojaat qilsa bo'ladi, lekin hammasiga emas (Givon, 2001, 395-bet).

Ko'pgina hollarda inkor va antonimik tarjima turi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri o'zaro bog'liqlik mavjud. Masalan, salbiy affiks mavjudligi bilan belgilanadigan morfologik inkor holatida in AM (ingliz tilida), antonimik tarjima a shaklini oladi ijobiy almashtirish ichida TM (ichida Litva) va aksincha, masalan.:

8a. Marija Silva kambag'al edi (Jek London) - B. Marija Silva buvo ne-turtinga 'Marija Silva boy emas edi';

9a. Ular muvaffaqiyatli fermerlar edi- b. Jie buvo prasti fermeriai 'Ular yomon fermerlar edi'.

Tadqiqotchilar, shuningdek, morfologik inkor qilingan taqdirda ekvivalentlikda ma'lum bir yo'qotishlarni asliyat matni va tarjima matnida sodir bo'lishi mumkinligini payqashdi, chunki odatda salbiy elementga ega antonimlarning kichik qismini antonimik qarama-qarshilikdagi boshqa elementning intensivligi saqlab qoladi (masalan, 'boy emas' kambag'al yoki muvaffaqiyatsiz, albatta, yomon emas). Muayyan kontekstlarda ahamiyatsiz deb qabul qilingan ushbu yo'qotishdan qat'iy nazar, antonimik tarjimaning bu turi ancha samarali.

Tilshunoslikda ayrim tadqiqotchilar konversivlarni antonimlarning bir turi sifatida o'rgansa, boshqalari esa ularni farqli tarzda o'rganishni taklif qiladilar. Antonim va konversivlarning qarama-qarshilikni ifodalashi, juftlik hosil qilishi, bir-biriga qarama-qarshi turishi kabi xususiyatlari olimlarga ularni bir tur sifatida talqin qilishga asos bo'lishi mumkin. Biroq, bu erda antonimlik va konversivlik hodisasiga qanday yondashishlik muhim ahamiyatga ega. Konversivlar va antonimlarni qiyosiy yoki farqlab o'rganish, umuman, antonimlik hodisasi asosida hosil bo'ladigan konversivlar bo'yicha tadqiqotlar O'zbekiston tilshunosligi va tarjimashunosligida hali talab darajasida olib borilgan deb ayta olishimiz qiyin. Ammo, bu muammo rus va g'arb tilshunoslarining tadqiqotlarida o'z aksini etarli darajada topgan.

Antonimlik hodisasi doirasida tez-tez diqqatni o'ziga tortib turadigan tushunchalardan biri – bu konversivlik. J.Layonzning ta'kidlashicha “antonimlik” yoki “semantik qarama-qarshilik”ning eng muhim semantik munosabatlardan biri ekanligi allaqachon e'tirof etilgan.

Biz “qarama-qarshilik”ning uch turini ajratib, ulardan faqat bittasiga

“antonimlik” atamasini qo'llaymiz deydi J. Layonz [J. Layonz, 1978: 343]. Tildagi antonimlikni o'rganar ekan J.Layonz qarama-qarshi munosabatning uchta turini aniqlaydi. Bular - komplementarlik, antonimlik va konversivlik. Muallif konversivlikni quyidagicha ta'riflaydi: “oppozisiya atamasi bilan ta'riflanadigan uchinchi semantik munosabat”, - bu buy “sotib olmoq” va sell “sotmoq” yoki husband “er” va wife “xotin” tushunchalari o'rtasidagi munosabat. Buy so'zi sell so'zining konversiv jufti, sell so'zi esa buy so'ziga konversiv [J.Layonz, 1978: 343].

Tilshunoslikda Sh.Balli “avoir le droit” “huquqiga ega bo'lmoq” va “etre legitime” “qonuniy bo'lmoq” tipidagi birikmalarga leksik sinonimlar sifatida qarab, bu turdagi birliklarning teskari munosabatli sinonimlar, ya'ni konversivlik hodisasi ekanligiga e'tiborni qaratgan. (Masalan, U e'tiroz bildirish huquqiga ega edi. Uning e'tirozi qonuniy edi) [Yu.D.Apresyan, 1995: 256]. Sh.Balli nuqtai nazaricha konversivlik – bu bir butunlikka birlashgan ikkita qarama-qarshilik.

O. Espersen gapda ifodalangan bir xil fikrni ikki sub'ektga qarama-qarshi ma'nolar bilan uzatish imkoniyatiga ega fe'llar tilda mavjudligini qayd etib o'tgan. Konversivlik, avvalo, sintaktik sathda, undan keyingina leksik sathda o'rganila boshlangan. Men kitobni Ra'noga berdim. Ra'no kitobni mendan oldi. Men kitobni Ra'noga sotdim. Ra'no kitobni mendan sotib oldi. Paxtakor Bunyodkorni yutdi. Bunyodkor Paxtakordan yutqazdi. Keltirilgan misollarda bermoq – olmoq, sotmoq – sotib olmoq, yutmoq – yutqazmoq fe'llari konversiv munosabatga ega fe'llardir.

Antonimlardan farqli o'laroq, har bir konversiv turli sub'ektlarga tegishli bo'lgan ish-harakat yoki holatni ifodalab keladi: Men berdim. Ra'no oldi. Men sotdim. Ra'no sotib oldi. Agar qarama-qarshi so'zlar bitta sub'ektga tegishli bo'lsa, unda konversivlik yuz bermaydi. Hosil bo'lgan ikkita jumlaning ma'nolari ham turlicha bo'ladi. Masalan, Men kitobni sotib oldim. Men kitobni sotdim. Men kitobni sotib olaman yoki sotaman. Ushbu jumlalarda ish-harakat bitta sub'ektga tegishli va ularning qarama-qarshiligi antonimlikdan xabar bermoqda.

Demak, konversivlarni antonimlardan ajratib turadigan eng asosiy xususiyatlardan biri bu ularning turli sub'ektlarga tegishli bo'lishidir. Konversivlik muammosi tilning turli sohalari bilan bog'liq hodisadir. Konversivlik kabi denotativ jihatdan o'xshash ma'noli jummalarni shakllantirishning bunday samarali va muntazam usulini tahlil qilish nafaqat turli til sathlari, balki semantik va sintaktik mezonlarning sintezi asosida ajralib turadigan bir xil leksik sathning turli birliklari bilan ham amalga oshiriladi, bu muhim va o'z vaqtida qo'yilgan vazifa bo'lib, uning echimi leksik semantika sohasidagi ilmiy g'oyalarni rivojlantirishga hissa qo'shishi mumkin.

F.R.Palmer o'z tadqiqot ishida tilshunos olim J. Layonz tomonidan konversivlik deya atalgan teskari munosabatni “o'zaro aloqador oppozisiya” (relational opposition) nomi bilan atadi. U konversiv so'zlarni o'zaro aloqador qarama-qarshi bo'laklar (relyasion oppozisiyalar) deb ataydi [F.Palmer, 1976: 82].

L.Sanjeeva bir qator juft otlar (er-xotin, ota-bola) hamda zamon va makonda qarama-qarshi yo'nalishlarni ifodalovchi so'zlar (after-before, above-below) ga konversivlar deya yondashib, bir vaqtning o'zida konversivlarning grammatik shakllari (aniq va majhul nisbat shakllari)ni ham izohlab o'tadi [L. Sanjeeva, 2010: 158].

XULOSA

Ko'rib turganingizdek, konversivlik biz o'ylaganchalik oddiy muammo emas. Konversivlar va antonimlar orasida juda ko'p paralleli holatlar mavjud. Lekin, bu parallellik barcha konversivlar antonimik xarakterga ega degan faktni tasdiqlamaydi. Simmetrik munosabatlarni konversivlar bilan ham ifodalash haqida fikrlar mavjud. Va albatta, konversivlarda bunday simmetriklik mavjud. Konversivlar deya qaralayotgan juft so'zlarni tahlil qilish jarayonida antonimlik hodisasining xususiyati orqali ularning juda katta qismi antonimik juft ekanligi tasdiqlanadi. Bu esa, o'z navbatida, konversiv-antonimik parallellikni hosil qiladi. Natijada, konversivlar antonimlarning bir turimi

yoki ular turli birikmalarmi qabilidagi bahsli savol tug'iladi.

Konversivlar va antonimlar qarama-qarshi ma'noli juft so'zlarni qamrab olgani sababli, ular bir-birini belgilovchi so'zlar nuqtai nazaridan o'xshash tushunchalardir. Ammo, ular bir xil emas, balki turli xil tushunchalardir. Buni turli tillarning materiallari ustida olib borilgan tadqiqotlar tasdiqlaydi. Konversivlar bir xil, antonimlar esa har xil rolli tuzilishga ega. Ular valentlik jihatidan ham farqlanadi. Konversivlarning ma'nolari bir-biriga reduksiyalashgan bo'lib, ularning hech biri semantik jihatdan murakkablik kasb etmaydi va shuning uchun vaziyatning tavsifi ularning har biriga nisbatan qurilishi mumkin, biroq, antonimlar esa semantik jihatdan har doim ham tenglik kasb etavermaydi. Konversivlar bilan qiyoslaganda yanada torroq nisbat semantikasiga ega bo'lgan ish harakatning sub'ekti (bajaruvchilari) kam hollarda antonimik munosabat hosil qiladi. Aniq va majhul nisbat kategoriyalari orqali hosil qilingan juftliklarning barchasi ham antonimik xususiyatga ega bo'lavermaydi, chunki ular ko'p hollarda qarama-qarshilikni emas, balki komplementarlik vazifasini bajarib keladi. Agar konversiv va antonimlarning valentligi ko'pincha bir-biriga to'g'ri kelsa, unda agent va pasientning to'g'ri keladigan valentliklari juda kam. Demak, konversivlik va nisbat kategoriyasi semantik munosabatning xususiy turini tashkil etsa, unda antonimlik bilan ular ekvivalent (mos, ustma-ust) munosabatda bo'ladi.

Konversivlar ikkita asosiy shartga javob berishi kerak:

- 1) bir xil harakat yoki holatni ifodalashi hamda
- 2) teskari yo'nalishga ega bo'lishi.

Yuqorida keltirilgan misollar asosida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, antonimlar va konversivlar o'rtasidagi katta o'xshashlik va parallellikka qaramasdan, ular turli tushunchalardir. Tahlildan ma'lum bo'ladiki, konversivlarni ifodalovchi asosiy vosita fe'llardir. Antonimlarda esa sifatlarning faolligi va qarama-qarshiligi keng miqyosda kuzatiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. V. Practical course in English lexicology.(2007) p.87–88
2. Kubryakova E. S., Gireyev V. A. Conversion in modern English language.(2002) p.33
3. Seint Asan, Ф. Э. Conversion is one of the most efficient ways of enlarging the lexicon of modern English language
4. Ш. Ф. Умирбоева, Х. И. ХАКИМОВ. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2019. — № 47 (285). — С. 72-73. — URL: <https://moluch.ru/archive/285/64164/> (дата обращения: 22.02.2022).
5. Apresjan, J. D. (1974/1995). Leksibeskaja semantika. (Lexical semantics). Moskva: Nauka.
6. Chesterman, A. (1997). Memes of translation. Amsterdam: John Benjamins.

7. Cruse, A. (1986). *Lexical semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
8. Givon, T. (2001). *Syntax: An introduction*. Amsterdam: John Benjamins.
9. Haspelmath, M. (2002). *Understanding morphology*. London: Arnold.
10. Jones, S. (2002). *Antonymy. A corpus-based perspective*. London / New York: Routledge.
11. Kastovsky, D. (1981). *Interaction of lexicon and syntax: Lexical converses*.
12. Leppihalme, R. (1996). Caught in the frame ± A target culture viewpoint of allusive wordplay. *The Translator*, 2(2), 189±218.
13. Lyons, J. (1963). *Structural semantics: An analysis of part of the vocabulary of Plato*. Oxford: Blackwell.
14. Lyons, J. (1968). *Introduction to theoretical linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
15. Lyons, J. (1977). *Semantics (vol. 1)*. Cambridge: Cambridge University Press.
16. Murphy, M. L. (2003). *Semantic relations and the lexicon*. Cambridge: Cambridge University Press.
17. Newmark, P. (1988). *Textbook of translation*. Singapore: Prentice Hall.
18. Palmer, F. R. (1982). *Semantics: A new outline*
19. Proshina, Z. (2008). *Theory of translation (English and Russian) (3rd ed.)*. Vladivostok: Far Eastern University Press